

Мариана Първанова

„Златна роза“ 2018

**17 нови филма,
предопределени успехи
и една изненада**

Голямата изненада на тазгодишния фестивал на българския игрален филм „Златна роза“ 2018 (27 септември – 4 октомври) във Варна стана дебютният филм на Надежда Косева „Ирина“, който по общото мнение на критиците може да ни представлява достойно на всеки голям европейски кинофестивал. Суперлативите към него бяха: „изключително, чисто и извисяващо изживяване“ и „катарзисно преживяване“. Майсторски направената социална грама, не като за дебют, успя да се вклини в двата предварително сочени за фаворити филма – „Ага“ на Милко Лазаров и „Възвишение“ на Виктор Божинов, и получи три от най-престижните награди – за дебют, за главна женска роля и на Съюза на филмовите дейци. Мартина Апостолова в ролята на Ирина раздели приза с литовската актриса Егле Микулианите от „Чудо“ (копродукция между България и Литва), която вече беше отличена за същата роля от Литовската филмова академия.

В конкурсната програма на 36-ото издanie на „Златна роза“ бяха включени общо 38 заглавия, от които 17 пълнометражни и 21 късометражни игрални филма. Основното внимание бе насочено към два от тях, които дойдоха във Варна със завиден боксофис – „Възвишение“, и респектиращ международен успех – „Ага“. Силно визуално въздействащата притча „Ага“, определена от някои като снежна приказка, има няколко престижни награди от големи фестивали. Освен това филмът на Милко Лазаров бе удостоен с честта да закрие тази година „Берлинале“, така че успехът му във Варна бе до голяма степен предопределен. „Ага“ взе голямата награда *Златна роза*, Милко Лазаров – приза за режисура, Калоян Божилов – за операторско майсторство, освен това „Ню Бояна филм“ и Дани Лернер връчиха чек на екипа за 50 000 евро за бъдещ

„Ага“, България/Германия/Франция, 2018 г., реж. Милко Лазаров

проект, гилдия „Критика“ при СБФД също се присъедини към отличията.

Неофициално наградата на публиката вече си бе спечелила историческата грама „Възвишение“ по едноименния роман на Милен Русков, която само за първите няколко дни, когато излезе по екраните през ноември 2017 г., събра рекорден брой зрители (30 000). На този фон призът на Александър Алексиев за главна мъжка роля (в образа на Гичо) и специалната награда на журито за „Възвишение“ може би изглежда недостатъчни за тази прекрасно заснета мащабна продукция, но трябва да признаем, че при операторите конкуренцията бе жестока. Само ще споменем: Емил Христов – в „Чудо“, Веселин Христов – в „Мълчанието на сестра ми“, Борис Мисирков, Георги Богданов – в „Безкрайната градина“, Крум Родригес, Диан Загорчинов, Кирил Проданов, Делян Георгиев – в „8'19“ и отново – великолепна работа на Кирил Проданов в „Ирина“.

За пръв път на „Златна роза“ 2018 бяха показани: „Ирина“ на Надежда Косева, „Живи комини“ на Радослав Спасов, „Мълчанието на сестра ми“ на Киран Коларов, „Времето е наше“ („Разруха“) на Петър Попзлатев и „Далеч от брега“ на Костадин Бонев.

Сред тези пет нови филма „Ирина“ се отличаваше с яркия си социален реализъм, който обикновено не е любим на българското кино. Филмът проследява всекидневния живот на едно

семејство от Пернишко, живеещо на ръба на мизерията, в него всеки може да открие актуални проблеми и зад него прозира гражданската ангажираност на авторите. В началото имаш чувството, че „Ирина“ е повлиян от езика на новата вълна румънско кино – заради майсторския начин, по който натрупва проблемите на обикновените хора, но по-нататък прави резки завои и взема неочаквани обрати (сценаристи – Светослав Овчаров, румънецът Боян Вулетиц и Надежда Косева). Благодарение на това чернилката в началото не служи само за нагнетяване на чувствата, а зрителят успява да преживее катарзис и е изведен до светло чувство, за да осъзнае, че най-ценното в живота са добротата и човешката съпричастност. За това „извисяване“ основна заслуга има изпълнителката на главната роля – Мартина Апостолова, за която Ирина е първа роля в киното, както и великолепната операторска работа на Кирил Проданов. Но силното въздействие на този филм не би било възможно без цялостната, изключително прецизно изработена концепция и визия на филма, в който няма слабо звено. На първо място – изключително ясно и умело разказаната история (това обикновено е слабото място на почти всеки български филм) и чисто кинематографичната майсторска игра на всички актьори, без изключение – като започнем от „съпруга“ на Ирина – Христо Ушев, Красимир Доков, Касиел Ноа Ашер, Ирину

НАГРАДИ „ЗЛАТНА РОЗА“ 2018

Голямата награда Златна роза – „Ага“ (България/Германия/Франция), 2018, реж. Милко Лазаров

Специална награда на жури – „Възвишение“, реж. Виктор Божинов

Голямата награда на град Варна – „Далеч от брега“, реж. Костадин Бонев

Награда за цялостно творчество – Георги Дюлгерев

Награда за дебют – „Ирина“, реж. Надежда Косева

Награда за телевизионен филм – „8'19“

Награда за режисура – Милко Лазаров за „Ага“

Награда за сценарий – не се присъжда

Награда за операторско майсторство – Калоян Божилов за „Ага“

Награда за женска роля – Мартина Апостолова в „Ирина“, реж. Надежда Косева, и Егле Микулианите в „Чудо“ (Литва/България/Полша, реж. Егле Вертелите)

Награда за мъжка роля – Александър Алексиев за „Възвишение“, реж. Виктор Божинов

Специална награда за оригинална музика – Веселин Митев за „Живи комини“, реж. Рагослав Спасов

Жамбонас и Александър Косев. Следващата среща на „Ирина“ с публиката е на 34-тия кинофестивал във Варшава, а през март ще бъде показан на София Филм Фест.

Гражданска ангажираност има и във филма на Петър Попзлатев „**Времето е наше**“ (вдъхновен от романа „Разруха“ на Владимир Зарев), третиращ отново темата за досиетата и за зачатие на прехода след 1989 г., но въпреки документалните кадри от първите митинги създателите му са избрали по-опосредстван поглед върху изминалите години. Своето отношение към тоталитарната система, която с рафинирани методи упражнява натиск върху инакомислещите творци – в случая известен столичен режисьор (Пенко Господинов), чийто прототип вероятно е Панталей Панталеев, изказва и Костадин Бонев с „**Далеч от брега**“, но акцентът бе върху екзистенциалните преживявания на героя. Същия подход имат Киран Коларов – „Мълчанието на сестра ми“, и Рагослав Спасов в „Живи комини“, в чиито филми няма социален реализъм въпреки избора на героите – роми, клошари, хигиенистка, криминални типове и т.н. Филмите им са по-скоро опит за хумористична гледна точка върху воговъртежа на

прехода или мелодраматичен поглед върху съвременето ни.

Случайно ли не, но главната тема във филмите на „Златна роза“ бе проблемът с общуването между хората. Затова повечето филмови персонажи бяха хора с ментални проблеми или поне психически нестабилни, герои със сексуални и здравословни проблеми. С една дума, неудачници и аутсайдери. Най-парадоксалното обаче е, че това не прави филмите социални (с изключение на „Ирина“ и „Чудо“). По-скоро е заложено на разпознаваеми битови персонажи, омасени с метафорична кино поезия ала Фелини („Мълчанието на сестра ми“), нещо от ексцентричността на творчеството на Рангел Вълчанов („Живи комини“) или на загадъчността на Хичкок („Времето е наше“) и почерка на самите режисьори. Въпреки различията в сюжетите героите много си приличат – търсеци или терзаещи се хора, разкъсвани от съмнения, торможени от видения, в които се проецират техните страхи и съвестта им („Времето е наше“, „Далеч от брега“, „Вътрешни пространства“). Този тип филми са добре познати в киното ни и виждаме как с годините техните режисьори все повече усъвършенстват стила си.

Живеехме, а не играехме в „Ирина“

Разговор с актрисата Мартина Апостолова

Мартина Апостолова е на 28 години, родена е в Благоевград, но живее в София. Професионална спортистка, тренирала е 15 години футбол. Завършила е Нов български университет при Цветана Манева, Снежина Петрова, Възкресия Вихърлова, Васил Димитров и др. Две години е работила в Благоевградския

театър. От три години е на свободна практика. Съосновател на сдружението „КОМА Ludens“, създадено през 2015 г.

Как ви избрах за ролята на Ирина в едноименния филм на Надежда Косева?

Имах театрална премиера в представление на Десислава Шпатова – „Двама бедни румънци, говорещи полски“. Деси и Снежина Петрова бяха поканили Нагя Косева, която вече беше започнала с търсенето. Тя дойде на премиерата и впоследствие разбрах, че изобщо не ме е харесала. Но е останала след представлението и